

BELEDİYE GELİRLERİ İLE İGİLİ KANUN TEKLİFİ
ÜZERİNDE TBMM GENEL KURULDA YAPTIĞI
KONUŞMANIN ÖZETİ

➤ **Teklifin bazı olumlu düzenlemelerinin yanında bir takım eksiklikleri de vardır**

Görüşmekte olduğumuz Teklif, genel bütçe vergi gelirlerinden belediyelere ve il özel idarelerine pay aktarılmasını düzenlemektedir. Teklifin bazı olumlu düzenlemelerinin yanında bir takım eksiklikleri de vardır. Olumlu düzenlemelerden biri, vergi gelirlerinden yerel yönetimlere aktarılan payın miktarı artırılmasıdır. Diğer; bölgeler arası dengesizlikleri gidermek amacıyla gelişmişlik endeksinin de sisteme belli bir ölçüde de olsa katılmasıdır. Bir diğer önemli olumlu düzenleme ise nüfusu 10 binin altındaki belediyelerin gelirlerinde nüfus dağıtım sisteminin yaratacağı azalmayı dengelemek amacıyla bir mali denkleştirme mekanizmasının getirilmiş olmasıdır.

➤ **Büyükşehir olmayan belediyelerin merkezi bütçeden alacakları pay azalmaktadır**

Bu olumlu adımlarına rağmen teklifin önemli eksiklikleri vardır. Mevcut sistemde merkezî bütçeden yerel yönetimlere aktarılan payların yüzde 69,5'ini büyükşehir belediyeleri alırken, diğer belediyeler yüzde 30,5'ini alıyor. Tabii ki büyükşehirlerde hizmetin maliyeti yüksektir. Ancak teklif, büyükşehirlerin aldığı payı yüzde 69,5'ten yüzde 70,7'ye çıkarırken, diğer belediyelerin aldığı payı yüzde 30,5'ten yüzde 29,3'e indirmektedir. Yani toplam yüzde 1,2'lik bir azalış vardır büyükşehir dışındaki belediyelerin alacağı payların oranında.

Turistik özelliğe sahip belediyelerin sorunlarını çözen bir yaklaşımının olmaması Teklifin ikinci olumsuz yanıdır. Üçüncü önemli nokta da şudur: Diğer belediyeler arasında pay dağıtım sistemine gelişmişlik endeksinin ilave edilmesinin olumlu olduğunu ifade etmiştim. Ancak burada oran yüzde 20'dir, yani dağıtımın yüzde 80'i nüfusa dayalı olarak, yüzde 20'si gelişmişlik endeksine dayalı olarak yapılacaktır. Yüzde 20'lik oranı yükseltmesini öneriyoruz. Yüzde 30 olabilir veya belki daha yukarı bir oran olabilir. Ama, diğer büyükşehir dışındaki belediyelere pay dağıtımında gelişmişlik endeksini sisteme dahil ederken büyükşehirlerde bu endeksi sisteme dahil etmemiş olmak bir eksikliktir.

➤ **Teklifteki bir diğer eksiklik de şudur:**

Nüfusu 10.000'in altındaki belediyelere seyyanen dağıtılmak üzere vergi gelirlerinin binde 1'i oranında bir ödenek Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ve Maliye Bakanlığı bu ödeneğin yüzde 60'ını nüfusu 1 ila 5.000 arasındaki belediyelere, yüzde 40'ını da nüfusu 5.001 ila 10.000 arasında olan belediyelere dağıtacaktır. Bu olumlu bir düzenleme ancak bir örnek vermek suretiyle bunun yaratacağı bir sorunu dikkatinize sunmak istiyorum. Trabzon'un Darıca Belde Belediyesi. 2000 yılı nüfus sayımına göre 4.900 olan nüfusu bu beldemizin, son nüfus sayımıyla 3.500'lere düşmüştür. Yaklaşık olarak nüfusunda 1.400 kişilik bir azalma söz konusu. Yine bu belediyemizin İller Bankasından almakta olduğu pay 600 bin YTL düzeyinden son nüfus sayımına göre 400 bin YTL'nin altına düşmekte. Yani üçte 1 oranında payında bir azalma söz konusu.

Şimdi, denkleştirme ödeneğine ilişkin maddenin uygulanması sonucunda bu belediyemize bir yardım yapılacak. Gelişmişlik endeksini ihmal edersek yapılacak yardımın tutarı da 41 bin YTL düzeyindedir. Yani azalma 200 bin YTL düzeyinde, denkleştirme ödeneğiyle bu belediyeye yapılacak yardım 41 bin YTL düzeyinde. Azalmayı telafi eden bir mekanizma değil. Dolayısıyla denkleştirme ödeneğine ilişkin maddenin bir kez daha ele alınıp, nüfusu azalmış olan belediyelerimizin sorunlarını giderecek şekilde yeniden yazılması gerekiyor.

➤ **Büyükşehir belediyeleri konusunda yeni bir yaklaşıma ihtiyaç var**

Mevcut Büyükşehir Belediye Kanunu'muz nüfusu 750 binin üzerinde olan belediyelerin, büyükşehir belediyesine dönüşebileceğini düzenlemektedir. Şimdi, bu nüfusu esas alarak tüm belediyelerimizi değerlendirirsek, ülkedeki imar sisteminden yerleşim sistemine kadar birçok belediyemizi sorunlarla karşı karşıya bırakmış oluruz.

➤ **Örnek vermek istiyorum: Trabzon Belediyesi**

Trabzon Belediyesinin merkez nüfusu 228 bindir. Trabzon Belediyesinin doğusunda, batısında, güneyinde irili ufaklı birçok belediyemiz vardır. Bu belediyeleri eğer tek bir şemsiye altında toplamazsak, imar otoritesinin çok farklı ellerde, farklı belediyelerde olması nedeniyle çok kötü bir yapılaşmaya, kent insanının, bölge insanının ihtiyaç duyduğunun ötesinde onu refaha, mutluluğa taşıyacak, onu refah ve mutluluk içerisinde yaşayacak bir ortama kavuşmaya imkân vermeyecek bir yapılaşmaya götürmüş oluruz.

Bölgesinin ekonomik ve sosyal olarak merkezi, merkez olması nedeniyle etki alanı geniş, etki alanının geniş olması nedeniyle, çevre illere de hizmet verme özelliğine sahip, gün içindeki nüfus hareketinin yoğun olduğu Trabzon ve Trabzon gibi belediyelerin büyükşehir olabilmesi için özellikle nüfus şartının araması şeklindeki bir yaklaşımı ortaya koymak doğru olmaz.

Dolayısıyla, nüfus konusundaki bu ısrardan vazgeçip, daha farklı esasları belirlemek suretiyle büyükşehirler konusunda yeni bir yaklaşım getirebiliriz. Oturulup bunun esasları tespit edilebilir. Hep beraber bunu şekillendirebiliriz.

➤ **Burada iktidar partisi grubu adına konuşan bir milletvekili arkadaşımız Trabzon'un büyükşehir olmasıyla ilgili fırsatın 1990'lı yıllarda kaçırıldığını ifade etti. Bu açıklamayı üzüntüyle dinledim.**

Eğer 1990'lı yıllarda SHP'nin iktidar olduğu, SHP'nin koalisyon ortağı olması nedeniyle iktidar olduğu hükûmetin Trabzon'u büyükşehir yapmamış olmasını bu arkadaşımız bir hata olarak dile getiriyorsa, bu hatayı düzeltmenin yeri burasıdır. Yani arkadaşımız hem o zamanki hükûmetin yapmış olduğu uygulamayı hata olarak değerlendirecek, hem de bugün bu konuda bir farklı tavır sergilemeyecek, o hatayı benimseyen bir anlayış sergileyecek. Doğrusu bunu yadırgadığımı ifade etmek istiyorum. O bir hata ise -ki, hata olduğu ortaya çıkıyor- o hatayı düzeltmenin yeri burasıdır. Bunu da sizlerin dikkatinize sunuyorum.

Sözlerimi burada bitirirken hepinizi saygıyla selamlıyorum.

- **Trabzon ve Trabzon gibi Büyükşehir belediyesi statüsünde olmamakla birlikte nüfusu herhangi bir büyükşehir belediyesinden fazla olan belediyeler ile sınırları içinde havaalanı, liman, niversite ve yatırımcı kuruluşların bölge mdrlg olan belediyelerin; belediye sınırları içinde tahsil edilen genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamının yüzde 5'ini belediye payı olarak almasına ilişkin M. Akif HAMZAÇEBİ ve arkadaşları tarafından verilen bir nerge CHP grubunun desteğine rağmen kabul edilmemiştir.**

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.